

# Jørgen Leths nye bog er ligegyldig pop



Foto: Sara Galbiati

**CHRISTIAN RØMER STOKBRO**

22.06.2025



**BØGER // ANMELDELSE – Jørgen Leth er tilbage med digtsamlingen *Zombie*, der kredser om alderdom, død og eksistentiel udviskning. Men hvor han tidligere har excelleret i det præcist iagttagende og æstetisk mættede, forfalder han til tomme fantasier og rutinepræget selvkopiering, mener Christian Rømer Stokbro.**

---

## **Zombie**

Forfatter: Jørgen Leth

Forlag: Gyldendal

Udkom d. 13. juni 2025.

---

Selvfølgelig kan Jørgen Leth skrive en bog, der hedder *Zombie* – om nogen kan netop han gøre det, fordi han har så tæt en forbindelse til Haiti, og det giver da også mening at bruge det væsen som titel på bogen, fordi det er en levende død, og sådan kan det måske også synes at blive gammel – Leth blev 88 på udgivelsesdagen – når erindringerne fylder stadig mere i forhold til ens faktiske evne til at deltage nydende i livet: ”Er jeg der? / Er jeg der ikke?”, som det hedder et sted i bogen.

*Zombie* er også en popitel, der spiller ind i en zombiens genkomst i film og serier gennem de seneste 15-20 år, hvilket – når jeg skriver det – unægtelig får et allerede let bedaget skær. Men Leth har på den anden side heller aldrig været bange for det poppede, det hverdagslige, det tørt konstaterende.

JØRGEN LETH

# ZOMBIE

DIGTE

GYLDENDAL

Den ordknappe stil, som vi kender Leth for, fortsætter i *Zombie*; for eksempel i indledningsdigtet:

”Jeg ser det lukker ned omkring mig  
Det her sted er ikke længere sikkert  
En mand går hen over fliserne  
Med ret hastige skridt  
Og taler i mobil  
Indrammet af sol  
Råber ord ind i maskinen  
Jeg ser palmebladene vifte  
På min computerskærm  
Jeg skriver på den lige nu  
En rest af hverdagen udenfor  
En scooter der triller forbi  
En mand der kører den  
Ingen passagerer på bagsædet.  
Havets lyde rejser sig  
Jeg mærker tidens hjerte slå  
Er der et sammenhængende?  
Et sammenhængende  
Et sammenhængende  
Sprog?”

Ordknapt og hverdagsligt. Hårdt konstaterende, det er så lethsk, som det kan blive, og dog mærker den opmærksomme læser allerede her, at der mangler noget. Eller er der for meget af noget? Bliver det for let? Det er Leth, der kopierer Leth. Det er Leth, der *fader* ud i et antiklimaks i de sidste fire linjer. Zombien er jo netop ikke uhyggelig, den er bare en banal fikcionalisering af et livsvilkår.

Som det hedder lidt længere inde i bogen: ”Jeg prøver igen at beskrive / nogle af de almindelige begivenheder / og kendsgerninger, den voldsomme regn, / de oversvømmede stier, / gider ikke andre detaljer”. Det er al ære og respekt værd, men desværre formår Leth ikke i denne omgang, at indfri det æstetiske nærvær i alderdommen, der eksempelvis stod så tindrende klart registreret i *Det bliver ikke væk*, der udkom i 2019. Og dog er der her og der en snært af netop dette tøvende (reflekterende) nærvær, jeg efterspørger (faktisk i samme digt): ”Jeg er spændt på fortsættelsen, / problemerne endnu lidt uvirkelige, / som ikke så få gange tidligere er / jeg fanget dette akavede sted, / det giver en slags mening”.

Cirka midtvejs i bogen betyder Leth, at han har set og mødt zombier – på Haiti og ikke i Læderstræde. Det sidste afsnit i et af digtene lyder:

”Ingen tvivl  
Hun var zombie  
Vendt hjem til familien  
Hvad? Hjem til familien?  
Kan man virkelig det?  
Kan man da hjælpe Tikoun?  
Hvad mener du selv?”

## Jørgen Leths alderdomsfantasier uden æstetisk overskud

Det sidste tåkrummende spørgsmål er en besværgelse af en vrangvillig læser, og en invitation til at deltage i en fuldstændig refleksionsresistent digtning, der forfalder til en gammel mands fantasier om alderdommen, men uden det æstetiske overskud.

Et andet sted hedder det:

”Nu skal vi have styr på det  
Ilden bliver ved med at rase  
Den udfylder geometriske rammer  
Går ud af dem  
Sprænger vægge  
Overvinder planer og håb  
Ingen struktur efterlades  
Kun sønderbrændt træ  
Og resten af sproget  
Krømler og tilintetgør sig selv  
På få sekunder  
Er der ikke noget tilbage  
Der er ikke noget tilbage”.

Dét er, hvad Leths lyriske kræfter rækker til i dag. Det er således påfaldende, at Leth i stigende grad i denne digtsamling, netop forfalder til fantasier. Tankeeksperimenterne overtager for den konkrete sansning og den frigørende, hårde konstatering. Så bevægelsen synes at være den, at Leth bliver for let for så helt at miste sit lyriske hook mod hverdagen og det konkrete liv. For mig bliver det intetsigende.

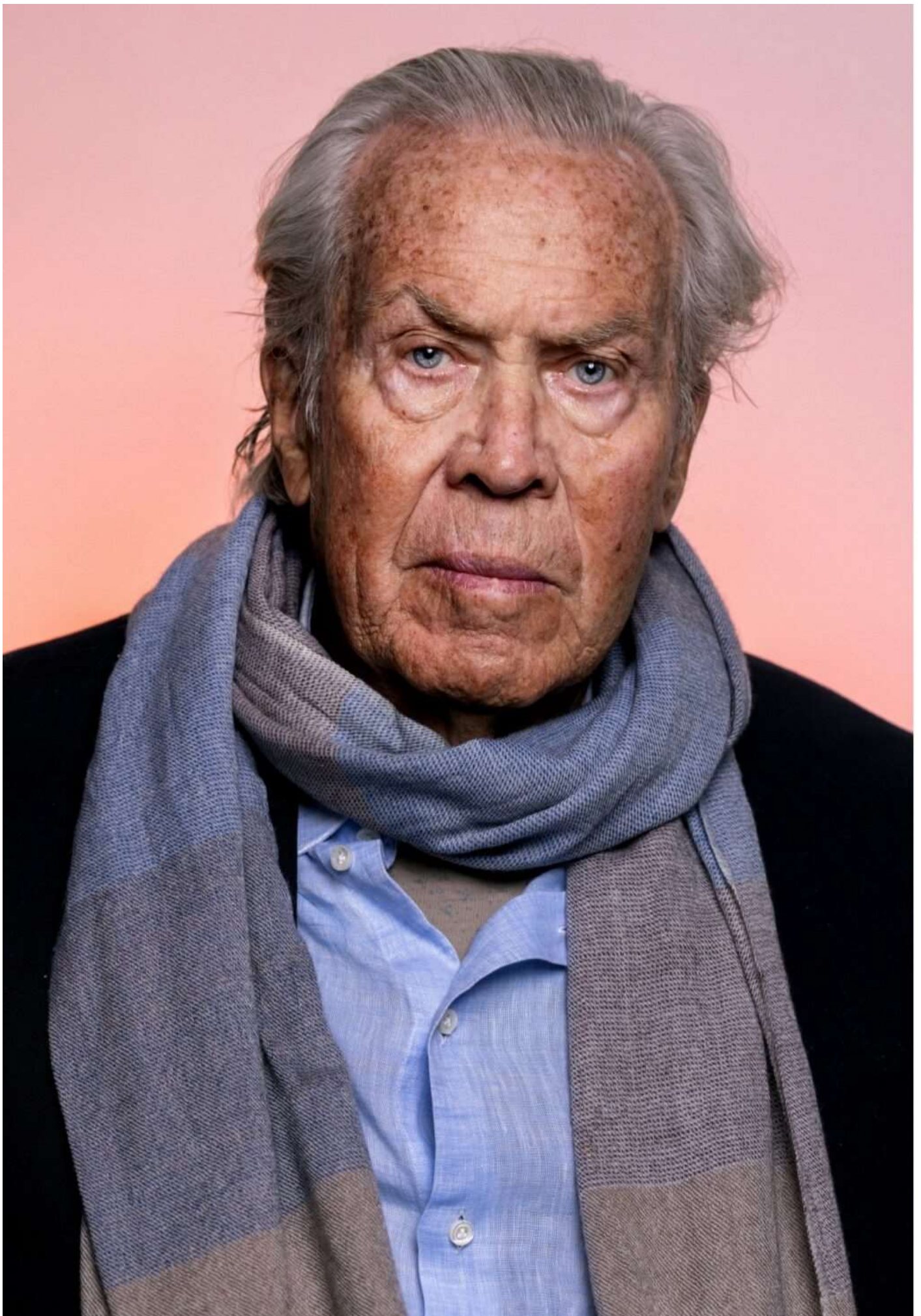




Foto: Sara Galbiati

Zombien som billede, den levende døde, som alderdommen måske kan opleves som hos nogen, bliver på mange måder for påfaldende. Det konkrete – alderdommen og den statistisk set nært forestående død – trækker sig tilbage for at give plads til eksistentielle svinkeærinder.

Leth forholder sig *netop ikke* til døden eller alderdommen, usikkerheden, i denne digtsamling; han forholder sig ikke til det æstetiske tab gennem begrænsede muligheder sidst i livet, men han besynger heller ikke de æstetiske muligheder. Det skal han sådan set heller ikke, for det ville blive en anden bog end den foreliggende, men dette blot for at sige, at zombien som mytologisk (og populærkulturel) figur underminerer Leths talent for det konkrete.

I stedet for en æstetisk overvejelse over alderdommen og døden, har vi fået en ældre mands flugt ind i et eksistentielt legeland – med enkelte, måske kun én enkelt undtagelse.

[Klik dig videre til mange flere boganmeldelser lige her.](#)

Christian Rømer Stokbro

gyldendal

Haiti

Jørgen Leth

Zombie

## CHRISTIAN RØMER STOKBRO

Christian Rømer Stokbro er mag. art. i nordisk litteratur og forfatter med fokus på ånd, tænkning og det eksistentielle.

## POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**